

Els Van Doren, steun en toeverlaat in rouwsituaties

‘Neem je tijd om te
vloeken en te huilen’

Een drukbezette en straffe madam is Els Van Doren. Zij is de nationale proost van de Chiro (nee, dat heeft al lang niets meer met priesters te maken) en staat onder andere groepen bij als ze iemand van hun leden of leiding verliezen. Daar heeft ze ondertussen al enkele jaren ervaring in, en die deelt ze hier met ons.

Door Annelies

DUBBELPUNT: Els, gebeurt het vaak dat je Chirogroepen gaat ondersteunen bij het verlies van een dierbare?

Els: Er is ongeveer één overlijden per maand, maar dat is een gemiddelde. Zo waren er voor de kerstvakantie bijvoorbeeld vier sterfgevallen in een week, maar dat was uitzonderlijk. Meestal gaat het om een lid of iemand van de leiding, maar soms gaat het ook om oud-leiding of iemand die nauw betrokken is bij de Chirowerking. Een tijdje geleden bijvoorbeeld was er een papa die zelfmoord gepleegd had, maar die nog kookouder geweest was en van wie de kinderen in de Chirogroep zaten, dus zo'n situatie heeft ook een grote impact op de groep. En dan kan mijn hulp van pas komen.

Wat ik zeker wil benadrukken: de meeste van die overlijdens gebeuren niet tijdens een Chiroactiviteit zelf. Dan probeer ik wel meteen duidelijk te maken dat de Chiro toch een belangrijke ontmoetingsplek is waar iedereen kan samenkomen, hoewel het niet tijdens de werking gebeurt is, ook al is er bijvoorbeeld nog niks afgesproken. Lokalen zijn op zo'n moment precies magnetisch.

DUBBELPUNT: Hoe kom je te weten dat er iemand van de Chiro gestorven is?

Els: Sommige groepen contacteren Chirojeugd Vlaanderen zelf. Sommige bellen voor de administratie en verzekering om dat te regelen en dan kom ik het op die manier te weten. En anders hoor ik het wel via de 'tamtam', en dan geven collega's, gewesters of verbonders het door. In zes van de tien gevallen neem ik zelf contact op met de groep. Meestal zijn ze wel verrast, maar dat ebt snel weg, omdat ze dikwijls met veel vragen zitten. Als ik een beetje weerstand voel, dan zet ik een beetje door om toch enkele tips te geven en te zeggen dat ik geheel vrijblijvend ter beschikking ben. En meestal bel ik ook twee dagen later eens terug om te horen hoe het gaat.

'Niets is dringend'

DUBBELPUNT: Wat zijn de eerste stappen die je onderneemt wanneer dergelijk nieuws je bereikt?

Els: In het begin is communicatie heel belangrijk, zodat iedereen op de hoogte is. De groepsleiding of de VB moeten er dan voor zorgen dat heel de leidingsploeg weet van het nieuws. Maar het is niet simpel om dat nieuws telkens door te geven. Elke keer dat je luidop zegt wat er gebeurd is, is het precies alsof het meer 'waar' wordt en dat jij daar een aandeel in hebt. Dat is dus best een zware taak, en daarom raad ik hen aan om telkens wanneer ze iemand opbellen te vragen of zij het nieuws op hun beurt aan een aantal mensen willen doorgeven. In de eerste uren zal het altijd een beetje chaos zijn, want de meesten hebben – gelukkig maar – geen ervaring met dat soort dingen.

DUBBELPUNT: Maar die chaos mag er zijn?

Els: Ja, en dat is heel logisch. Net omdat bepaalde dingen tijdens die eerste uren ook een beetje onderschat worden. De pers bijvoorbeeld, die het hele verhaal wil horen, of de eerste samenkomst na het overlijden. Die eerste momenten samen zijn heftig: er is vaak verslagenheid en ook ongeloof. En veel vragen natuurlijk. Het hangt natuurlijk ook van de omstandigheden af; bij een ongeluk weet je soms nog niet of de persoon dood is of niet. Wat je precies moet doen, staat in draaiboeken en checklists. Maar in die eerste momenten heb je daar niet zoveel aan; iemand die dan naast je staat en inspeelt op wat voor je groep het meest dringend is, is veel handiger. Belangrijk ook op zulke momenten: niets is dringend! Je kunt best ten laatste een dag later iets de wereld in sturen als Chirogroep, maar als het nu toch nog later is, dan is dat geen probleem. Ook dingen als het afscheidsmoment en zo, dat moet niet de eerste avond al helemaal in elkaar zitten. Je mag tijd nemen om te vloeken en te wenen.

Slapen voor altijd en naar de hemel gaan

DUBBELPUNT: Wil iedereen wel geholpen worden?

Els: Dat hangt een beetje af van de Chirogroep zelf, en welke netwerken ze zelf nog kunnen aanspreken. Soms komt het voor dat een groep liever geen hulp vanuit 'nationaal' wil, wat ik soms jammer vind. Nu, aan de ene kant vind ik het prima dat ze hun plan kunnen trekken, maar aan de andere kant vind ik het niet vanzelfsprekend dat leiding, groepsleiding of zelfs een VB weet wat je in zulke omstandigheden

best wel of niet doet. Een aantal jaar geleden was er bijvoorbeeld een speelclubleider die zelfmoord gepleegd had. Dan verwacht ik niet dat leiding van negentien weet hoe ze met de vragen van de speelclubbers moet omgaan. Als je dan tegen die kinderen zegt 'x is ziek' of 'x slaapt voor altijd', dan durven die kinderen 's avonds niet meer gaan slapen. Niks zeggen is dan ook weer niet goed, kinderen voelen dat zeer sterk aan en zien ook hoe anderen daarmee bezig zijn. Dus ja, het is goed als er daar ondersteuning is. Dat kan iemand zijn uit het netwerk van zo'n groep, maar als dat niet het geval is, dan zou ik hen graag bijstaan met raad en daad.

DUBBELPUNT: En wat als je lid je vraagt of x naar de hemel is, maar je zelf niet gelooft?

Els: Ik zou aanraden om te zeggen dat sommige mensen geloven dat je naar de hemel gaat als je sterft, dat sommigen geloven dat je nergens naartoe gaat, dat sommigen denken dat er een sterretje bij komt aan de hemel, en dat je zelf vindt dat ... Maar ik zou ook duidelijk maken dat je kunt zorgen dat iemand voortleeft door erover te praten, herinneringen op te halen en die persoon niet te vergeten.

DUBBELPUNT: Is er een verschil wanneer het gaat om iemand die zelfmoord heeft gepleegd?

Els: Zelfmoord is iets meer beladen.

Er is vaak een waarom-vraag en dat zit vaak dicht bij 'we hebben nagelaten om iets te doen'. Zeker als het iemand was die niet zo goed in de groep lag. Veel mensen vragen zich dan af: wat had ik kunnen doen? Het is natuurlijk nooit te vroeg om meer zorg te dragen voor elkaar, maar dat wil niet zeggen dat je iets fout hebt gedaan. Het is zo dat mensen die een zelfmoordpoging ondernamen, zeggen dat ze niet zozeer dood wilden, maar eerder wilden dat hun leven anders was. En dat ze niet zagen dat hun familie en vrienden er voor hen waren. Een leidingsploeg is eerder een vertragende factor voor mensen die zelfmoordneigingen hebben.

“Een groep hield in plaats van een minuut stilte een minuut lawaai. Dat paste beter bij hun overleden leider.”

DUBBELPUNT: Hou je achteraf nog contact met Chirogroepen waar je een hulp bent geweest?

Els: Ja, ik bel hen sowieso achteraf nog af en toe op. Ik stuur ook meestal in juni een mailtje naar Chirogroepen die dat jaar iemand verloren hebben, om hen te helpen om een momentje te voorzien op bivak. Dat is geen verplichting, maar mijn ervaring leert dat dat veel

kan doen. Iedereen is er nog mee bezig, en zeker op kamp. Je moet dat natuurlijk niet op dag één doen, maar best wel aan het begin van het kamp zodat het een plaats kan krijgen daar. Sommigen zijn er een beetje bang voor om dat te doen en dan kan ik het zetje in de rug geven. Ik probeer – als mijn agenda het toelaat – ook naar herdenkingen te gaan als de Chirogroep me daarvoor uitnodigt.

DUBBELPUNT: Zijn er groepen die jou al ontmoet hebben met een actie voor iemand die ze verloren hebben?

Els: Jazeker! Er was een groep waar de ouders hadden gevraagd om iets te storten in de Chirokas en bijvoorbeeld geen bloemen te kopen. Die groep vond dat ze dat niet konden gebruiken om simpelweg verf mee te kopen of zo, en ze hebben er dan een speciale bank mee in een stuk speelbos op hun terrein laten zetten. Wat ik zelf ook mooi vond, was een groep die in plaats van een minuut stilte te houden een minuut lawaai en kabaal heeft gemaakt met heel de groep. Omdat die leider nogal een expressieve persoon was en stilte niet bij hem paste. Je moet zorgen dat je vooral herinneringen en leuke momenten koestert, en niet blijft hangen in het verdriet en het gemis.

Bedankt, Els, voor het fijne gesprek.